

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.15.03.2023

Pan Krzysztof Woś
Prezes Państwowego Gospodarstwa
Wodnego Wody Polskie
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody
Polskie
ul. Żelazna 59A, 00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/036 – Realizacja Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Augustowie, ul. 29 listopada 5, 16-300 Augustów ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś – Prezes PGW WP od 31 sierpnia 2022 r., od 17 sierpnia 2022 r. do 31 sierpnia 2022 r. był pełniącym obowiązki Prezesa PGW WP. W okresie od 17 stycznia 2018 r. do 17 sierpnia 2022 r. Prezesem PGW WP był Przemysław Dąca.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez Zarząd Zlewni zadań w zakresie Programu kształtowania zasobów wodnych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 – do zakończenia czynności kontrolnych, z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	1. Wojciech Olszewski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/125/2023 z 6 lipca 2023 r. 2. Martyna Hościłowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/124/2023 z 4 lipca 2023 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dalej: *Zlewnia Augustów, Zarząd* lub *ZZ*.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej: *ustawą o NIK*.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Zlewnię w Augustowie w latach 2020-2023 zadań w zakresie Programu kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych⁴.

Uzasadnienie oceny ogólnej

ZZ rzetelnie wytypował zadania do realizacji w ramach PKZW, stosując kryteria wyboru uwzględniające położenie budowli piętrzących na terenach wykorzystywanych rolniczo i ocenę ich stanu technicznego, a także dane o występujących lokalnie suszach i podtopieniach oraz zgłoszenia rolników w tym zakresie.

Wykonawcy zadań utrzymaniowych w ramach PKZW, zostali wybrani zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵ oraz Regulaminem udzielania zamówień publicznych w PGW WP. Prawidłowo dokonano wyboru trybu wyłonienia wykonawców, którzy posiadali wymagane doświadczenie i kwalifikacje. Prace utrzymaniowe zrealizowane zostały terminowo i zgodnie z ustalonym zakresem.

W okresie objętym kontrolą na terenie administrowanym przez Zarząd zrealizowano 8 z 9 zaplanowanych zadań utrzymaniowych w ramach PKZW, które wpłynęły na poprawę stanu technicznego wyremontowanych urządzeń piętrzących i funkcjonalności tych odcinków cieków. Obszar oddziaływania naprawionych budowli na grunty rolne to około 152 ha. Jedno zadanie zaplanowane na 2023 rok było w trakcie realizacji. Natomiast realizowane zadanie inwestycyjne „Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Kanał Kuwaski poprzez przebudowę budowli piętrzących” z 2020 roku nie zostało zakończone z przyczyn niezależnych od ZZ. Przedsięwzięcie to było na etapie uzyskiwania pozwolenia wodnoprawnego.

Zarząd właściwie monitorował realizację projektów, sprawując bezpośredni nadzór nad realizacją poszczególnych zadań oraz dokonując ich odbiorów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez ZZ zadań w zakresie PKZW

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2020-2023 ZZ prawidłowo typował zadania do Programu Kształtowania Zasobów Wodnych, uwzględniając System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR)⁶, powierzchnię nawadniania danej budowli oraz jej stan techniczny. Zakres zadania każdorazowo określano w przedmiarze prac i dostosowywano do przyznaných środków finansowych.

Typowane przez ZZ zadania utrzymaniowe do PKZW, polegały głównie na naprawie lub bieżącej konserwacji budowli piętrzących, oddziałujących wymiennie na tereny użytkowane rolniczo w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby poprzez poprawę ich nawodnienia. Przy typowaniu zadań kierowano się:

- Regulacjami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁷, dotyczącymi ocen stanu technicznego budowli piętrzących w przypadku budowli o piętrzeniu powyżej 1m (obiekty posiadające książki obiektów budowlanych) – z obiektów takich sporządzano protokoły kontroli okresowej (co najmniej raz w roku), wykonywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w zakresie melioracji wodnych.
- Jesiennymi przeglądami stanu publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz zlokalizowanych w ich obrębie urządzeń wodnych w przypadku budowli poniżej 1m realizowanych na podstawie: polecenia nr 14/2020 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku z dnia 24 września 2020 r. w sprawie sporządzania jesiennych przeglądów stanu publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz zlokalizowanych w ich obrębie urządzeń wodnych na terenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku oraz zarządzenia nr 56/2021 Prezesa PGW WP z dnia

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: PKZW, Program.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm. Dalej: Pzp.

⁶ <https://susza.iung.pulawy.pl/>.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 862, ze zm.

21 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego w PGW WP” zmienionego zarządzeniem nr 64 z dnia 3 listopada 2022 r. Prezesa PGW WP w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego”.
(akta kontroli str. 6-9)

Ze względu na specyfikę obiektów na terenie ZZ w latach 2020-2022 zakres występowania suszy rolniczej był niewielki, obejmował od 0,43% do 20,47% powierzchni (dotyczył pojedynczych upraw i występował w krótkim okresie czasu). Natomiast w 2023 roku (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) zjawisko suszy obejmowało od 0,42% do 62,83% powierzchni gminy⁸ objętej zadaniem z PKZW. Jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Zarządu „(...) zasoby naturalne w postaci: licznych naturalnych zbiorników wodnych, znacznych obszarów zalesionych i bagiennych przy nieuregulowanych korytach rzek zmniejszają zagrożenie suszą na dużym obszarze Zarządu Zlewni w Augustowie. Problemem w tej części obszaru Zarządu Zlewni (z punktu widzenia użytkowników gruntów rolnych) nie są lata suche a lata o opadach średnich i wyższych od średnich z wielolecia z jakimi mieliśmy do czynienia w latach 2021-2022. (...) Sytuacja nieco inaczej wygląda w roku obecnym, gdyż po stosunkowo „suchej zimie” przy braku stałej pokrywy śnieżnej wystąpiło zjawisko suszy rolniczej już od wiosny, która nie ustępuje również w okresie letnim”.

W latach 2020-2023 wpłynęło odpowiednio: osiem, siedem, 29 i dziewięć wniosków od rolników oraz przedstawicieli samorządu terytorialnego w zakresie naprawy i konserwacji cieków. Zgłaszano głównie konieczność wykonania prac konserwacyjnych obejmujących: odmulenie rzek, wykoszenie porostów ze skarp i dna cieku oraz usunięcie zatorów z koryta (głównie tam bobrowych), tak aby zapewnić swobodny spływ wód. Wnioski rozpatrywane były na bieżąco, a po weryfikacji zgłoszenia i w ramach posiadanych środków finansowych wykonywano prace bieżące na danym odcinku cieku. (akta kontroli str. 19-30, 133-134)

Zlewnia, w pierwszym roku programowania (2020), szeroko rozpoznała potrzeby dotyczące naprawy budowli piętrzących, w efekcie do PKZW zgłoszono 15 zadań utrzymaniowych i planowanych środkach w kwocie 296,5 tys. zł, z czego ostatecznie po otrzymaniu środków z Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku⁹ w ramach PKZW (101,0 tys. zł) – ograniczono ilość zadań do pięciu kierując się pilnością poszczególnych zadań, były to:

- Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Kanał Odpływowy poprzez remont jazu w km 0+576 – planowane i przyznane środki 25,0 tys. zł.
- Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Kanał Szymański poprzez remont przepustu z piętrzeniem w km 5+831 – planowane i przyznane środki 12,0 tys. zł.
- Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Małkin poprzez remont jazu w km 6+700 – planowane środki 4,3 tys. zł i przyznane środki 4,0 tys. zł.
- Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Wołkuszanka poprzez remont czterech budowli piętrzących (dwóch jazów i dwóch przepustów z piętrzeniem), odpowiednio w km: 7+588, 14+378, 16+827 i 17+970 – planowane środki 30,1 tys. zł i przyznane środki 30,0 tys. zł.
- Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Puńsk poprzez remont progu w km 5+670 – planowane i przyznane środki 30,0 tys. zł. (akta kontroli str. 8-18, 365-402)

Na kolejne lata wybierano nowe zadania jako najpilniejsze do realizacji i je realizowano. I tak:

- W 2021 roku wysokość budżetu wynosiła 319,3 tys. zł i dotyczyła: naprawy zastawki na rzece Słuczka w km 3+685 (z uwagi na brak ofert w postępowaniu realizację przeniesiono na 2022 rok) – planowane i przyznane środki – 24,3 tys. zł oraz naprawa trzech jazów na rzece Turówka i jednego przepustu z piętrzeniem na rzece Żarnówka – planowane i przyznane środki 295,0 tys. zł.

⁸ Gmina Korycin.

⁹ Dalej: RZGW.

- W 2022 roku wysokość budżetu wynosiła 180,0 tys. zł i dotyczyła: zwiększenia zdolności retencyjnej zlewni rzeki Matlak poprzez remont jazu w km 4+054 – planowane i przyznane środki 145,0 tys. zł oraz z 2021 roku naprawy zastawki na rzece Słuczka – planowane i przyznane środki 35,0 tys. zł.
- W 2023 roku wysokości budżetu wynosiła 180,0 tys. zł i dotyczyła: zwiększenia zdolności zlewni rzeki Kumiałka poprzez naprawę jazu w km 1+742 – planowane i przyznane środki 180,0 tys. zł. (akta kontroli str. 384-387)

W latach 2020-2023 do ZZ nie wpływały propozycje wykonania prac utrzymaniowych mających wpływ na zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa.

W przypadku typowania zadań inwestycyjnych do Programu PKZW brano pod uwagę: zgodności z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy zlokalizowanych na terenach rolniczych, stanie technicznym budowli istniejących, wielkości przewidywanej retencji korytowej, ilości powierzchni nawadnianej oraz dane z SMSR na danym terenie, na którym zlokalizowana była inwestycja w ramach PKZW. Ze zgłoszonych przez ZZ w Augustowie do RZGW w Białymstoku w 2020 roku czterech zadań¹⁰, do realizacji ostatecznie KZGW w Warszawie zatwierdziło jedno¹¹, które dotychczas jest na etapie uzgadniania pozwolenia wodnoprawnego, co omówiono w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Dwa ze zgłoszonych zadań inwestycyjnych nie otrzymało finansowania z KZGW¹², zaś z trzeciego zrezygnowano z powodu braku możliwości osiągnięcia założonych celów programu, gdyż z przeprowadzonej ekspertyzy w RZGW wynikało, że inwestycja ta, nie wpłynie na poprawę retencji na zakładanym obszarze i wymaga całkowitego przeprojektowania zadania (dokumentacja projektowa tego zadania została sporządzona przed utworzeniem PGW WP)¹³. W kolejnych latach nie zgłaszano nowych zadań inwestycyjnych. (akta kontroli str. 16-18)

2. Zgodnie z art. 397 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁴, co omówiono w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego, do Ministerstwa Infrastruktury do uzyskania zgody wodnoprawnej zgłoszona została jedna inwestycja „zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Kanał Kuwaski poprzez przebudowę budowli piętrzących”¹⁵. Do dnia rozpoczęcia niniejszej kontroli (tj. 7 lipca 2023 r.) w związku z tym zadaniem 16 lipca 2020 r. zawarto umowę (z pierwotnym terminem realizacji do 30 listopada 2020 r.) na opracowanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie na podstawie tej dokumentacji: decyzji administracyjnych, opinii, uzgodnień jak też innych dokumentów niezbędnych do uzyskania ostatecznej decyzji pozwolenia na budowę lub dokumentu umożliwiającego realizację zadania. Wyżej wymieniona umowa była sześciokrotnie aneksowana, natomiast 6 lipca 2023 r. wykonawca złożył kolejny wniosek o jej aneksowanie i przedłużenie terminu do 6 grudnia 2023 r. argumentując, że złożony 10 marca 2023 r. wniosek o pozwolenie wodnoprawne do Ministerstwa Infrastruktury i wg uzyskanych informacji czeka trzeci w kolejce na rozpatrzenie.

Złożenie do ZZ dokumentacji dotyczącej tego wniosku było poprzedzone uzyskaniem przez wykonawcę decyzji środowiskowej burmistrza Rajgrodu, co trwało od 1 września 2020 r. do 28 stycznia 2022 r. tj. 514 dni. Termin ten został wydłużony z powodu rozbieżnych stanowisk Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku i Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w Warszawie, co do konieczności wydawania decyzji środowiskowej

¹⁰ Na cztery zadania inwestycyjne planowano łącznie 12.768,3 tys. zł.

¹¹ Planowane środki na to zadanie 4.395,0 tys. zł.

¹² Zadania o planowanych środkach łącznie 2.670,0 tys. zł.

¹³ Na zadanie to planowano 8.373,3 tys. zł.

¹⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm.

¹⁵ Inwestycja dotyczy rzeki Kanał Kuwaski – cieku naturalnego od ujścia do Kanału Rudzkiego do jazu w km 13+530 w miejscowości Kosily (gm. Rajgórd). Na odcinku od tego jazu do jeziora Rajgrodzkiego kanał jest sztucznym korytem do celów poboru wód powierzchniowych z jeziora do nawodnień obiektu melioracyjnego Kuwasy o powierzchni ok 1200 ha. Budowle piętrzące (pięć jazów z ujęciami, w tym cztery do odbudowy w ramach PKZW – pięty było odbudowane w 2016 r.) służą do nawodnienia użytków zielonych poprzez sieć doprowadzalników i rowów melioracyjnych z ok. 30 urządzeniami piętrzącymi (przepusty piętrzące, ujęcia oraz zastawki). Planowany zakres rzeczowy to: rozbiórka istniejących czterech jazów oraz dwóch ujęć, rozbiórka istniejącej płyty mostowej (na moście z jednym fundamentem z jazem), budowa nowych budowli piętrzących wraz z urządzeniami umożliwiającymi migrację organizmów żywych (z zachowaniem parametrów poprzednich urządzeń w zakresie światła, rzędnych progów, rzędnych piętrzenia, wysokości piętrzenia), budowa nowych ujęć na doprowadzalnikach, rozbiórka uszkodzonych umocnień brzegowych i budowa nowych umocnień.

na realizację tego zadania. Konsekwencją czego była konieczność ponownego rozpatrzenia przez Urząd Miejski w Rajgrodzie wniosku o wydanie decyzji środowiskowej oraz konieczność sporządzenia przez wykonawcę raportu oddziaływania na środowisko. Decyzja ta była opiniowana przez Ministerstwo Infrastruktury. Na poziomie ZZ od 24 stycznia 2022 r. do 8 listopada 2022 r., tj. 288 dni trwała weryfikacja operatu wodnoprawnego oraz wniosku o pozwolenie wodnoprawne, która była procedowana zgodnie z „Przewodnikiem dobrych praktyk – wyd. 2”.

Uzgadnianie operatu wodnoprawnego oraz wniosku o pozwolenie wodnoprawne od uzyskania decyzji środowiskowej trwało 406 dni (od 28 stycznia 2022 r. do 10 marca 2023 r.). Zarówno operat jak wniosek o pozwolenie wodnoprawne były zwracane kilkakrotnie do uzupełnienia.

Zastępca Dyrektora ZZ wyjaśnił, że tak długie procedowanie dotyczące zadań inwestycyjnych wynika z wielu czynników, m.in. [1] z przyczyn organizacyjnych w ZZ, która dysponuje tylko trzema pracownikami merytorycznymi z wykształceniem i doświadczeniem branżowym, którzy są w stanie samodzielnie sprawdzić dokumentację i nawet sami ją sporządzić, pozostali pracownicy działów nie posiadają albo wykształcenia branżowego, albo wystarczającego doświadczenia do pracy samodzielnej. Działy: Utrzymania i Zgód Wodnoprawnych są obłożone dużą ilością prowadzonych spraw bieżących, stąd nie są w stanie przystąpić do natychmiastowej weryfikacji przesyłanych dokumentów po wprowadzonych poprawkach. Kolejne sprawy załatwiane są bez zbędnej zwłoki jednak w kolejności ich wpływu; [2] z przyczyn prawnych „(...) Wyodrębnienie z takiej inwestycji kolejnych urządzeń wodnych, czy robót wymagających odrębnych zgód wodnoprawnych jest stosunkowo skomplikowane i wymaga dogłębnej znajomości przepisów prawa wodnego, ale również doświadczenia w ich interpretacji. Mają z tym problem zarówno Wykonawcy dokumentacji projektowych, w tym operatów wodnoprawnych jak i pracownicy Zarządu Zlewni”; [3] z błędów wykonawcy „(...) dużej ilości błędów, jaką popełniają wykonawcy wydłuża procedurę weryfikacji dokumentacji. Zdarzało się, że błędy należało zgłaszać wielokrotnie, aby w końcu w kolejnych wersjach zostały w końcu usunięte”; [4] z powodu procedur wewnętrznych wprowadzonych w 2021 roku (Przewodnik dobrych praktyk) „(...) wniósł on wiele informacji, które pomagały wyeliminować najczęściej popełniane błędy. Niemniej moim zdaniem po dwóch latach należałoby wprowadzić w omawianym przewodniku zmiany, które nieco usprawniłyby (przyspieszyły) procedurę. Aktualnie procedura weryfikacji jest trzystopniowa, tj.: Zarząd Zlewni, RZGW i KZGW a wystarczałyby dwustopniowa – Zarząd Zlewni, KZGW. W Zarządzie Zlewni pierwszą weryfikację przeprowadza inicjator postępowania (dział Inwestycji lub Utrzymania), a następnie dział Zgód Wodnoprawnych. Szczególnie złożona jest weryfikacja w Dziale Zgód Wodnoprawnych, gdyż praktycznie jest tożsama z postępowaniami administracyjnymi prowadzonymi przez ten dział w sprawach, gdzie organem jest Dyrektor Zarządu Zlewni w Augustowie za wyjątkiem powiadamiania stron czy przygotowaniem samej decyzji”. Ponadto Zastępca Dyrektora podał, że w żadnym innym zadaniu rozpoczętym w latach 2020-2023, a wymagającym pozwolenia wodnoprawnego wykonawcom dotychczas nie udało się ich uzyskać. (akta kontroli str. 232-364)

3. Zamówienia publiczne na zдания zakwalifikowane w ramach PKZW były realizowane zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami PGW WP w zakresie udzielania zamówień nieobjętych obowiązkiem stosowania ustawy Pzp lub zgodnie z przepisami tej ustawy i regulacjami wewnętrznymi PGW WP, co stwierdzono na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej udzielenia zamówień publicznych na zдания wymienione w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. I tak:

- W 2020 roku łącznie pięć zadań utrzymaniowych wymienionych w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego zostało oszacowanych na 81.744,99 zł netto, tj. równowartość 19.147,17 euro (poniżej progu stosowania ustawy Pzp) i było realizowane wg uregulowań wewnętrznych PGW WP. Uzyskano zgody na poziomie RZGW i KZGW o uruchomienie zamówienia, a wniosek został zatwierdzony na poziomie RZGW. Wykonawcę wyłoniono w ZZ w trybie zapytania ofertowego, a dwie umowy z wyłonionym wykonawcą zostały zawarte przez Dyrektora ZZ.

- W 2021 roku zadanie dotyczące naprawy zastawki na rzece Słuczka w km 3+685 oszacowanego na 18.666,89 zł netto, realizowane było wg uregulowań wewnętrznych PGW WP (Regulaminu Zamówień Publicznych PGW WP dla wartości między 10.000 PLN netto a 130.000 PLN netto). Uzyskano zgody na poziomie RZGW i KZGW na uruchomienie zamówienia, a wniosek został zatwierdzony na poziomie RZGW. Zamówienie realizowano w trybie zapytania ofertowego. Z uwagi na brak ofert, postępowanie zostało unieważnione. Zadanie dotyczące naprawy trzech jazów na rzece Turówka i jednego przepustu z piętrzeniem na rzece Żarnówka oszacowanego na 216.024,55 zł netto (równowartość 50.599,52 euro) z dopuszczeniem składania ofert częściowych (podzielono na dwie części), było realizowane wg przepisów ustawy Pzp i Regulaminu Zamówień Publicznych dla wartości równej lub większej niż 130.000 PLN netto. Uzyskano zgody na poziomie RZGW i KZGW, postępowanie prowadzono na poziomie RZGW. Wykonawcę (na obie części) wyłoniono w trybie podstawowym bez negocjacji (art. 275 ust. 1 Pzp), a umowy (na obie części) zostały zawarte przez Dyrektora RZGW.
- W 2022 roku oba zadania wymienione w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego zostały zakwalifikowane do jednego zamówienia oszacowanego na 142.843,05 zł netto (32.073,61 euro) i było realizowane wg przepisów ustawy Pzp i Regulaminu Zamówień Publicznych dla wartości równej lub większej niż 130.000 PLN netto w trybie przetargu nieograniczonego. Uzyskano zgody na poziomie RZGW i KZGW. Postępowanie prowadzono na poziomie RZGW. Wykonawcę wyłoniono w trybie przetargu nieograniczonego (art. 132 ustawy Prawo zamówień publicznych), a umowa została zawarta przez Dyrektora RZGW.
- W 2023 roku zadanie wymienione w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego zostało oszacowane na 145.838,60 zł netto (32.746,23 euro) i jest w trakcie realizacji wg przepisów Pzp i Regulaminu Zamówień Publicznych w trybie przetargu nieograniczonego 14 lipca 2023 r. został wyłoniony wykonawca (art. 132 ustawy Prawo zamówień publicznych). Uzyskano zgody na poziomie RZGW i KZGW. Postępowanie prowadzono na poziomie RZGW.

Dokumentacja dotycząca wszczęcia ww. postępowań była ona przygotowywana w ZZ, tj.: w zakresie wniosku o wszczęcie postępowania (w tym oszacowanie wartości zamówienia), całości dokumentacji do zamówienia (SWZ¹⁶ wraz z załącznikami, w tym przedmiary robót, specyfikacje techniczne). W latach 2020-2023 w ZZ zatrudnionych było dwóch pracowników posiadających uprawnienia budowlane o specjalności melioracje wodne. W przypadku zamówień prowadzonych na poziomie RZGW w skład komisji przetargowej (poza sekretarzem) wchodził przedstawiciel ZZ dokonujący wyboru ofert i posiadający wymagane doświadczenie. (akta kontroli str. 135-231)

4. Jak omówiono w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego typowanie zadań utrzymaniowych było realizowane na podstawie polecenia nr 14/2020 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku z dnia 24 września 2020 r. w sprawie sporządzania jesiennych przeglądów stanu publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz zlokalizowanych w ich obrębie urządzeń wodnych na terenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Białymstoku oraz wyników okresowych przeglądów obiektów budowlanych (rocznych i pięcioletnich, w przypadku urządzeń piętrzących powyżej 1m). Natomiast przygotowanie i realizacja prac utrzymaniowych było prowadzone na podstawie zarządzenia nr 56/2021 Prezesa PGW WP z dnia 21 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego w PGW WP” zmienionego zarządzeniem nr 64 z dnia 3 listopada 2022 r. Prezesa PGW WP w sprawie wprowadzenia „Regulaminu realizacji zadania utrzymaniowego”.

Z analizy realizacji wymienionych w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego prac utrzymaniowych wykonanych w 2021 roku (naprawa budowli na rzece Turówka i na rzece Żarnówka) i w 2022 roku (zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Matlak i Słuczka), wynika, że zadania te zrealizowano zgodnie z zakresem prac określonym w umowach oraz terminowo. Z przebiegu realizacji zadań sporządzono dokumentację określną w ww. regulacjach wewnętrznych, tj. dzienniki realizacji zadania utrzymaniowego, kosztorysy

¹⁶ Specyfikacja Warunków Zamówienia.

powykonawcze, protokoły odbioru końcowego. W przypadku realizacji w 2021 roku naprawy budowli na rzece Żarnówka nastąpiła zamiana sposobu wykonania prac (z uwagi na dobry stan odkrytych rur żelbetowych, nie zachodziła potrzeba ich wymiany na nowe – postanowiono je przełożyć i uszczelnić), co wiązało się z wydłużeniem o 14 dni realizacji zadania. W tym przypadku sporządzono protokół konieczności i kosztorys ofertowy zamienny oraz aneks do umowy. W efekcie wartość prac uległa zmniejszeniu z 89.038,40 zł do 76.431,12 zł netto (brutto odpowiednio, z: 109.517,23 zł do 94.010,28 zł brutto).

Jak podano w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego dotychczas na terenie ZZ nie doszło do realizacji inwestycji zgłoszonej do PKZW. Zadanie jest na etapie uzyskiwania pozwolenia wodnoprawnego. (akta kontroli str. 478-483, 538-545, 560-602)

5. ZZ zapewnił bieżące monitorowanie realizowanych w ramach PZKW prac utrzymaniowych, co stwierdzono na podstawie dokumentacji prac utrzymaniowych wykonanych w 2021 (Naprawa budowli na rzece Turówka i na rzece Żarnówka) i w 2022 roku (Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Matlak i Słuczka). Z przebiegu realizacji zadań sporządzono dokumentację określną w regulacjach wewnętrznych, tj. dzienniki realizacji zadania utrzymaniowego, kosztorysy powykonawcze, protokoły odbioru końcowego. O bieżącym monitorowaniu prac utrzymaniowych świadczy również zmiana sposobu wykonania prac w przypadku realizacji w 2021 roku naprawy budowli na rzece Żarnówka, co omówiono w pkt 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Zakres prowadzonych w ZZ prac utrzymaniowych w latach 2020-2022 ujętych w PKZW nie skutkowało wykonaniem nowych urządzeń wodnych.

(akta kontroli str. 478-483, 538-545, 560-602)

6. ZZ prawidłowo zapewnił realizację zadań utrzymaniowych ujętych w PKZW, co stwierdzono na podstawie dokumentacji prac utrzymaniowych wykonanych w 2021 (naprawa budowli na rzece Turówka i na rzece Żarnówka) i w 2022 roku (zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Matlak i Słuczka). Komisyjnie odbierano zakres zrealizowanych prac, potwierdzając ich zgodność ze stanem faktycznym i dokonywano wyrównowego obmiaru prac, jak również sporządzano dokumentację fotograficzną. Jak omówiono w pkt 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego w przypadku zmiany sposobu wykonania prac sporządzono protokół konieczności oraz zaakceptowano kosztorys zamienny. Wykonane prace utrzymaniowe poprawiły stan techniczny urządzeń piętrzących i ich funkcjonalność.

(akta kontroli str. 478-483, 538-545, 560-602)

W przypadku zadań zrealizowanych w 2020 roku przewidywany obszar oddziaływania pięciu zrealizowanych zadań oszacowano na 78,4 ha gruntów rolnych, w 2021 roku odpowiednio 23,1 ha gruntów rolnych, zaś w 2022 roku odpowiednio 54,64 ha gruntów rolnych.

Nie wystąpiły przypadki nieterminowej realizacji zadań ani nieprawidłowości w ich realizacji.

Ostatecznie na zrealizowane w latach 2020-2022 zadania utrzymaniowe w ramach PKZW wydatkowano mniej niż planowano. Było to: 72,5 tys. zł wobec planowanych 101,0 tys. zł w 2020 roku, 293,0 tys. zł wobec planowanych 295,0 tys. zł w 2021 zł i 160,5 tys. zł wobec planowanych 180,0 tys. zł, co wynikało z niższych niż szacowane części ofert lub zmiany zakresu rzeczowego zadania realizowanego w 2021 roku.

(akta kontroli str. 365-402)

Z kolei w odniesieniu do przyznanych środków w latach 2020-2023 w ramach „Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną”, ZZ w Augustowie na prace utrzymaniowe ogółem wydatkował w kolejnych latach: 3.511,6 tys. zł (z 4.120 tys. zł przyznanych), 5.771,8 tys. zł (z 6.162,3 tys. zł), 6.149,8 tys. zł (z 6.390 tys. zł) i 6.146 tys. zł (z 6.146 tys. zł). W ramach tych zadań były również realizowane naprawy i remonty dotyczące budowli piętrzących: w pięciu zadaniach w 2020 roku (12 budowli piętrzących), w czterech zadaniach w 2021 roku (10 budowli piętrzących) i jedno w 2022 roku (dwie budowle piętrzące). W ramach tych środków finansowano również prace eksploatacyjne budowli piętrzących.

(akta kontroli str. 403-415)

7. ZZ przy udziale Nadzorów Wodnych oraz wsparciem RZGW uczestniczył w spotkaniach z przedstawicielami: jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków doradztwa rolniczego i innych jednostek związanych z rolnictwem (Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Izby Rolniczej), na których m.in. poruszana była tematyka utrzymania wód powierzchniowych płynących czy retencjonowania wody za pomocą budowli piętrzących, jak również podejmował działania w związku ze zgłaszanymi propozycjami. Na przykład:

- W dniu 13 sierpnia 2019 r. odbyło się spotkanie pracowników Nadzoru Wodnego w Olecku z Wójtem Gminy Kalinowo w sprawie wykonania urządzeń piętrzących na rzece Pietraszka w miejscowości Pisanica.
- Pismem z 15 stycznia 2020 r. Burmistrz Miasta Olecka wystąpił z prośbą o ujęcie w planach inwestycyjnych m.in. budowy nowych progów wodnych na rzece Lega. Zadanie uwzględniające ww. prośbę jest prowadzone od 2020 roku w ramach Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy pod nazwą: „Budowa stopni wodnych na rzece Lega w km 42+000 - 44+200 wraz z odbudową umocnień brzegowych rzeki Lega”. W dniu 31 marca 2023 r. uzgodniono z Miastem Olecko koncepcję projektową budowy stopni wodnych na rzece Lega.
- W dniach 14 i 22 lipca 2020 r. oraz 6 i 7 września 2021 r., odbyły się spotkania z przedstawicielami samorządów oraz jednostek organizacyjnych związanych z rolnictwem w sprawie działań zmierzających do ograniczenia skutków suszy oraz wsparcia dla szeroko rozumianej gospodarki wodnej we współpracy z sektorem rolnictwa. Podczas tych spotkań wystosowano wnioski do samorządów i rolników o zgłaszanie potrzeb w zakresie remontów istniejących budowli piętrzących oraz budowy nowych obiektów. Ostatecznie w latach 2020–2023 takie wnioski nie wpłynęły.
- Spotkanie Przedstawicieli ZZ z przedstawicielami Biebrzańskiego Parku Narodowego dotyczące możliwości wykonania prac utrzymaniowych w 2021 roku, m.in. na cieku Rów Spod Stoczka w km 0+000-1+935. Podczas lustracji terenowej ustalono, że warunkiem możliwości wykoszenia porostów z dna cieku i jednej skarpy jest wykonanie remontu 2 szt. zastawek piętrzących w km 3+217 i 4+089 rzeki. Prace te zostały zrealizowane.
- W dniu 9 czerwca 2022 r. wpłynął do ZZ wniosek Burmistrza miasta Szczuczyn z dnia 16 maja 2022 r. nr RI.040.1.2022 o ujęcie w planach inwestycyjnych RZGW w Białymstoku budowy zbiornika wodnego w miejscowości Szczuczyn, do którego została dołączona dokumentacja projektowa. ZZ negatywnie zaopiniował wniosek, ze względu m.in. na potrzebę dokonania zmian w przygotowanej dokumentacji projektowej oraz wygaśnięcie decyzji o pozwoleniu na budowę.
- W dniu 2 czerwca 2023 r. odbyło się spotkanie sołtysa wsi Jaminy oraz sołtysa wsi Lipowo z przedstawicielami ZZ w. Spotkanie dotyczyło konserwacji cieku Rów A, wyremontowania znajdujących się na cieku zastawek oraz możliwość budowy urządzeń nawadniających. W związku z tym zgłoszeniem 12 czerwca 2023 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami Biebrzańskiego Parku Narodowego (przy udziale ZZ i sołtysa wsi Jaminy) w celu uzgodnienia prac utrzymaniowych na cieku Rów A w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego. ZZ uzyskała 10 lipca 2023 r. uzgodnienie zakresu tych prac od Parku.

(akta kontroli str. 19-24, 416-451)

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

W związku z nie stwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, dnia 28 lipca 2023 r.

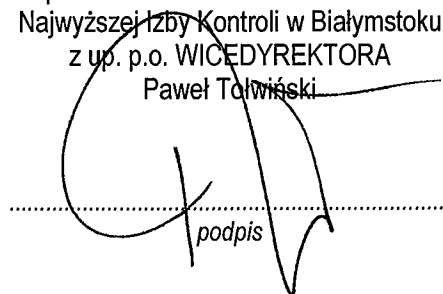
Kontrolerzy

Wojciech Olszewski
doradca ekonomiczny

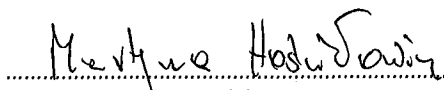
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Paweł Tolwiński

podpis

Martyna Hościłowicz
specjalista kontroli państwowej

podpis